

# IUCN - The World Conservation Union

## Historie

Organizace IUCN (Světový svaz ochrany přírody) byla založena 5. října 1948 na konferenci ve Fontainebleau (Francie), ovšem ne pod svým současným názvem, ale jako International Union for the Protection of Nature (IUPN). V roce 1956 byla přejmenována na International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN). Nakonec v roce 1990 byl její název zkrácen na IUCN - The World Conservation Union. Od roku 1999 má IUCN status pozorovatele při Valném shromáždění OSN.

Tato organizace sdružuje členy ze 140 zemí, konkrétně 77 států, 114 vládních agentur, a více než 800 nevládních organizací (NGO). (Jejím členem je prostřednictvím ČSOP i organizace Veronica).

Více než 10 000 vědců a expertů z nejrůznějších oborů z více než 180 zemí spolupracuje na principu dobrovolné činnosti s touto organizací v jejich 6 globálních komisích). Dále asi 1000 zaměstnanců IUCN pracuje po celém světě na přibližně 500 projektech.

## Poslání

Hlavním trvalým cílem IUCN je „*ovlivňovat, povzbuzovat a napomáhat společností po celém světě uchovat celistvost a rozmanitost přírody a zajistit spravedlivé a ekologicky udržitelné využívání přírodních zdrojů*“.

Tedy přeloženo do odborné řeči IUCN je v první řadě unie, jejíž členové se zabývají **problematikou vymírání druhů a integritou ekosystému**. Příčiny environmentálních problémů jsou hlavně politické, ekonomické a sociální. V programu pro rok 2005 – 2008 IUCN klade za cíl zaměřit se na přímé a skryté příčiny ztráty biodiverzity. Také se chce podrobně zabývat vztahem mezi zdravou přírodou a pocitem zdraví u člověka, a aktuálními přístupy k trvale udržitelnému rozvoji.

## Témata zájmu

IUCN má veliké spektrum pole působnosti a to jak na globální, tak i regionální úrovni. Pro efektivní činnost existuje v rámci IUCN 6 komisí:

### 1. CEC - Komise pro vzdělávání a komunikaci

Rozvíjí strategické využití komunikace a vzdělávání k podpoře různých skupin obyvatel zapojených do činností IUCN.

### 2. CEESP - Komise pro environmentální ekonomii a sociální politiku

Vytváří zdroj informací o ekonomických a sociálních faktorech ovlivňujících přírodní zdroje a biologickou rozmanitost.

### 3. CEL - Komise pro environmentální právo

Hledá cesty k rozvoji legislativních konceptů a nástrojů pro podporu misí IUCN.

### 4. CEM - Komise pro ekosystémový management

Poskytuje odborné zásady pro integrované, ekosystémově založené přístupy ke správě přírodních zdrojů v přírodních i lidmi pozmeněných ekosystémech.

## **5. SSC - Komise pro přežívání druhů**

Poradní orgán IUCN pro ochranu druhů. Mezi hlavní produkty patří Červené seznamy IUCN, hodnotící stupeň ohrožení druhů.

## **6. WCPA - Světová komise pro chráněné oblasti**

Podporuje účinnou péči o celosvětovou reprezentativní soustavu suchozemských i mořských chráněných území.

Jak jsme už napsali IUCN se zabývá nejrůznějšími tématy na globální i regionální úrovni. Z údajů z roku 2002 vyplývá, že 69 % celkových výdajů IUCN, bylo použito na regionální programy. 18 % výdajů bylo použito na globální tematické programy, a zbylých 13 % bylo využito na komise, korporeční strategie, služby a podobně.

### **Globální tematické programy**

Všechny tyto programy pracují na mezinárodní politice, zahrnují ekonomické a sociální problémy, a poskytují podporu jejich voličům. Asi 60 % celkových výdajů na globální programy se týká ekosystémového managementu, a zbytek podporuje mezinárodní politiku a procesy. Příklady globálních tematických programů: Chráněná území (23 % výdajů za rok 2002), Druhy (21 %), Environmentální právo (12 %), Mokřady (9 %), Lesy (8 %), Moře (5 %).

### **Regionální programy**

Zahrnují především nejrůznější oblastní projekty a politickou práci. Důležitým aspektem je zde též organizační a facilitační práce mezi vládami a nevládními investory. Regionální programy se týkají všech koutů světa, ale nejvíce projektů se uskuteční v Asii (33 % výdajů) a v Africe (přes 45 % výdajů, konkrétně Jižní Afrika 15 %, Východní Afrika 14 %, Západní Afrika 12 %, Střední Afrika 4 %, WESCAN (West/Central Asia and North Africa) 2 %).

## **Čím je IUCN charakteristická**

Za nejvýznamnější zvláštnosti považujeme, že ač se jedná o organizaci s celosvětovou působností, je svou povahou decentralizovaná. IUCN nepoužívá žádné masové demonstrace nebo násilné prosazování svých cílů, ale působí očím veřejnosti takřka skrytě. Prakticky každý zná organizace, které jsou, ať už přímo, nebo zprostředkovaně členy IUCN, ale málokdo zná konkrétně tuto organizaci.

Pro IUCN je též typické, že se zabývá jak globálními tématy, tak i regionálními a to nejenom v jednom úzkém směru zájmu. IUCN se zabývá například monitorováním druhů v Červených seznamech IUCN, ale také facilitační činností za účelem dosažení smíru mezi zeměmi, který mají určitý spor.

Též nesmíme opomenout výraznou publikační činnost. IUCN a všechny její komise a programy vydávají velké množství nejrůznějších publikací, žurnálů či sborníků, v nichž nejenom prezentují výsledky své vlastní činnosti, ale zabývají se nejrůznějšími environmentálními tématy. Mnoho z publikací a většina časopisů, žurnálů či zpráv je dostupných nejenom v angličtině, ale i ve francouzštině a španělštině.

## **Financování**

Finance IUCN pocházejí od stále většího počtu přispěvovatelů, kteří věří v práci, kterou Světová ochranná unie dělá. Příspěvky pocházejí od vlád, rozvojových agentur, mezivládních institucí, mezinárodních úmluv, nevládních organizací, nadací, společností a jednotlivců.

Státy, státní agentury a bilaterální dárci (a + b) se na financování IUCN podílejí (údaje pro rok 2002) ze 72 %, z čehož nejvíce přispívá Nizozemí (21 %), dále Švédsko (9%) a Dánsko a Norsko (oba shodně 7 %). Multilaterální dárci (c) přispívají celkově 17 %, nejvíce UNDP (8 %), dále UNEP (2,5 %). Nevládní organizace a nadace (d) přispívají 11 %, z ostatních zdrojů získává IUCN 8 % prostředků. Celkové množství peněz získané od donátorů za rok 2002 činilo zhruba 1,5 mld. Kč.

Vybraní přispěvatelé (dle kategorií):

- a) Vládní agentury: celkem 6 vládních agentur doposud podepsalo rámcové dohody s IUCN. Konkrétně se jednalo o organizace z Kanady, Dánska, Nizozemí, Norska, Švédska a Švýcarska. Kromě toho dobrovolně přispívají vládní agentury Itálie, Japonska, Německa a USA.
- b) Bilaterální dárci: například Department of Foreign Affairs, Ireland; Ministry of Environment, Spain; United States Agency for International Development; US Fish and Wildlife Service, Department of Interior
- c) Multilaterální dárci, agentury a úmluvy: například Asian Development Bank; European Commission, International Tropical Timber Organization (ITTO); World Bank, CITES, UNESCO, United Nations Development Programme (UNDP)
- d) Nevládní organizace a nadace: například Ford Foundation; World Wide Fund for Nature (WWF); Wetlands International (mokřady); Conservation International

### **IUCN a Česká Republika**

Česká republika se poprvé zúčastnila jednání IUCN již roku 1956, kdy se samozřejmě tehdy ještě Československý zástupce zúčastnil generálního shromáždění IUCN. První členskou organizací unie, z naší země, se stal díky odboru přírody Státní ústav památkové péče a ochrany přírody.

Česká Republika je řádným členem IUCN od roku 2000. Kromě toho je řádným členem i Český svaz ochránců přírody (ČSOP), jehož prostřednictvím je členem unie i Veronica. Dalšími řádnými členy jsou Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Unie Českých a Slovenských zoologických zahrad. Přidruženým členem je Správa Krkonošského národního parku.

### **Otevřené otázky**

jsme ponechali otevřené ...